УДК 811.111'373.7:398.9
Лут К.А.
доц. НУ «Запорізька політехніка»

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ СІМ'Ї ТА РОДИННИХ СТОСУНКІВ В АНГЛОМОВНИХ ПАРЕМІЯХ

К.А. Лут

Паремії як носії етнокультурної інформації є невід'ємною складовою будь-якої мовної культури. У них відображається специфічна система цінностей, історичний досвід певного народу, його світогляд і мудрість, сприйняття життєвих ситуацій і стосунків тощо. Незважаючи на це, не всі паремії походять з народної творчості: частина таких одиниць є крилатими фразами, влучними висловами, що з'являються у літературних творах, публічних промовах або мас-медійних текстах і закріплюються у мові через часте вживання окремо від первинного контексту. Інколи у процесі такого використання ім'я автора забувається, і прислів'я чи афоризм починають супроводжувати типові життєві ситуації, набуваючи узагальнених рис і поповнюючи паремійний фонд мови.

Метою цього дослідження є вивчення особливостей сприйняття сім'ї та родинних зв'язків в англомовних пареміях. Об'єкт дослідження – англомовні паремії, в яких описуються родинні стосунки. Предмет дослідження – особливості репрезентації сім'ї та родинних стосунків в англомовних пареміях. Матеріалом дослідження були 80 паремійних одиниць, відібраних методом суцільної вибірки зі словника Dictionary of Proverbs [2], до якого входить 1700 прислів'їв, зібраних з народної творчості та літератури, які наразі активно вживаються носіями мови.

У результаті аналізу було виявлено, що прислів'я, в основному, відображають стосунки молодих людей до одруження, описують роль дружини та чоловіка у шлюбі та зосереджуються на взаєминах батьків і дітей та вихованні. Англомовна паремійна картина світу значно відрізняється від української. В українських прислів'ях часто підкреслюється важливість сім'ї у житті людини для повноцінного і гармонійного існування у світі: «Ох, добре удвох», «До свого роду, хоч по горло в воду»; наголошується на необхідності жити в любові та злагоді: «Де в сім'ї згода панує, там і горе танцює», «Не потрібен і клад, коли у чоловіка з дружиною лад» [1].

Сімейні стосунки в англомовних пареміях зображені достатньо прагматично. Спочатку необхідно ретельно підійти до вибору супутника, не поспішати і оцінити всі переваги та недоліки: *Don't marry for money, but don't marry without money. Marry in haste, repent at leisure. Keep your eyes wide open before marriage; half-shut afterward. Never choose your women or linen by candlelight.* Проте навіть обдумані рішення можуть бути помилковими: *Marriage is a lottery.* Тому у деяких прислів'ях простежується порада не одружуватись: *Honest men marry quickly; wise men not at all. If you would be happy for a week, take a wife; if you would be happy for a month, kill a pig; but if you would be happy all your life, plant a garden.*

Ще одне попередження стосується втрати шансів на кар'єрне зростання чи збагачення, якщо чоловік одружиться: *He that has a wife and children has given hostages to fortune. He that will thrive must first ask his wife*. До того ж, не варто укладати шлюб занадто молодим людям: *A young man married is a young man marred.*

Семантика іншої групи паремій пов'язана із впливом, який чоловік або дружина має на розвиток стосунків у сім'ї: *A good husband makes a good wife. A good Jack makes a good Jill. Behind every great man is a great woman. It's a sad house where the hen crows.* Останнє означає, що у сім'ї, де командує дружина, не може бути ладу.

У деяких прислів'ях наголошується, що кохання допоможе пережити всі труднощі, які трапляються у житті подружжя: *Faults are thick where love is thin. The course of true love has never run smooth. Better a dinner of herbs where love is than a stalled ox where hate is.*

Найбільш численною є група прислів'їв, присвячених дітям. Частина паремій описує характер дитини, схожість з батьками, раннє виховання та його вплив на становлення характеру: *Like father, like son. Like mother, like daughter. The child is father of the man. Nature passes nurture. Give me the child for the first seven years and he is mine for life*. В інших простежуються роздуми про зміни у стосунках з дітьми, коли вони виростають: *Children are certain cares, but uncertain comforts. A mother can take care of ten children, but*

sometimes ten children can't take care of one mother. My son is my son till he gets him a wife, but my daughter is my daughter all the days of her life.

Отже, мовна картина світу певного народу зумовлює специфіку паремій, відображаючи етнокультурну інформацію, специфіку сприйняття світу, стосунків, самих себе у цьому світі, узагальнюючи уявлення про різні явища, в тому числі про сім'ю, взаємодію і взаємовплив між членами сім'ї. Часте вживання паремій носіями мови призводить до утворення певних стереотипів і ціннісних орієнтацій, що закріплюються у колективній свідомості. Перспективою подальших досліджень може стати укладання двомовного словника паремій, проведення зіставного аналізу паремій в різних мовах з метою виявлення універсальних і національно-специфічних рис.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Супруненко В. Ми українці : енциклопедія українознавства. Дніпропетровськ : ВАТ «Дніпрокнига», 1999. 409 с.

2. The Facts On File Dictionary of Proverbs : 2nd edition / edited by M. H. Manser. NY : Infobase Publishing, 2007. 499 p.